

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

פקודי

(חלק טז — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלכותי שיחות
שבוע פרשת ויקהל-פקודי, כד-כט אדר, ה'תשפ"א (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

פקודי

המשכן⁶, און דערנאָך ווערט דערציילט⁷ ובפרטיות ווי די חכמי לב האָבן געמאַכט דעם משכן – די יריעות וכו' און אַלע כלי המשכן און (בפרשתנו⁸) די בגדי כהונה.

וואָס, לכאורה, וואָלט דאָך מספיק גע- ווען ווען די תורה זאָגט בקיצור אַז משה האָט איבערגעגעבן צו אידן דעם גאַנצן ציווי פון אויבערשטן אויף נדבת ועשיית המשכן (וואָס זייערע פרטים זיינען דאָ אויספירליך אינעם ציווי פון דעם אוי- בערשטן צו משה'ן ב' תרומה תצוה תשא⁹) און דערנאָך זאָל שטיין „ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה“, אָדער נאָכמער בקיצור – נאָכ'ן דערציילען ציווי הקב"ה למשה זאָל שטיין „ויעשו בני" ככל אשר ציווה ה' את משה" – ווי מען גע- פינט עס בכו"כ מקומות בתורה, און ווי מען געפינט עס אין די סדרות גופא. צו וואָס דארפן די אַלע פרטים נאָכאַמאָל אויסגערעכנט ווערן סיי ביים איבערגעבן דעם ציווי צו די אידן, און סיי ביים אויס- פירן דעם ציווי בפועל?¹⁰

(6) ולאח"ז (שם, ל ואילך): ראו קרא ה' בשם גו.
(7) לו, ח ואילך.
(8) לט, ב ואילך.

(9) ועל הסדר: הציווי ויקחו גו' תרומה – ר"פ תרומה; הציווי על עשיית המשכן וכליו – שם כה, ח ואילך (מזבח הקטורת – סוף תצוה; כיור, שמן המשחה וקטורת – תשא); הציווי על עשיית בגדי כהונה – תצוה כח, ב ואילך; ראה קראתי בשם גו' – תשא לא, ב ואילך; ועשו את כל אשר צויתוך את אה"מ (דלעיל הערה 4) – שם, ו ואילך.

(10) לכאורה אפשר להקשות כן גם בנוגע להציווי על שמירת שבת שבריש פ' ויקהל שנאמר כבר הציווי למשה בכי תשא לא, יג ואילך, אבל

א. שוין גערעדט פיל מאָל, אַז רש"י בפירושו עה"ת שטעלט זיך אָפּ (און איז מפרש) יעדער ענין אין וועלכן עס פעלט ביאור בפשוטו של מקרא [און ווען רש"י האָט ניט קיין הסברה אויף אַן ענין אין פשש"מ, שרייבט ער „איני יודע“, או כיו"ב²];

ולכן, בשעת ס'איז פאַראַן אַן ענין וואָס זעט אויס שווער אין פשט הכתובים און רש"י באַוואַרנט עס ניט, מוז מען זאָגן איינס פון די צוויי – אָדער אַז ע"פ פשש"מ איז דאָס מלכתחילה קיין קושיא ניט, אָדער אַז דאָס איז מוסבר ע"פ פּרש"י שלפּניו.

אין די איצטיקע סדרות איז דאָ אַן ענין וואָס איז ניט מובן ע"פ פשש"מ און רש"י שטעלט זיך ניט אויף דעם בפירושו – און דאָס איז:

אין פרשת ויקהל³ דערציילט די תורה ווי משה רבינו האָט איבערגעגעבן צו אידן דעם אויבערשטנס ציווי אויף תרומת המשכן און מיט אַלע פרטים: „קחו מאתכם תרומה גו" בריינגען זהב וכסף גו' פאַר מלאכת המשכן, און דערנאָך דעם ציווי⁴ אויף עשיית המשכן וכליו און אויך – לכל פרטיהם;

נאָכדעם דערציילט די תורה⁵ ווי אידן האָבן געבראַכט די נדבה פאַר מלאכת

(1) ראה עד"ז בלקו"ש ח"י ע' 13. ובהנמטן שם הערה 1.

(2) תולדות כח, ה. ועוד בכמה מקומות – ראה לקו"ש ח"ה ע' 1 הערה 2. ובכ"מ.

(3) לה, ה ואילך.

(4) שם, יוד ואילך.

(5) שם, כא ואילך.

אמו" – בעת דאָ זיינען אריכות/דיקע הכפלות פון גאַנצע פרשיות – און רש"י איז דערויף גאַרניט מפרש¹⁶.

ב. לכאורה וואָלט מען געקענט זאָגן אַז עכ"פּ אַ חלק פון דער שאלה ווערט פאַרענטפערט ע"פּ פרש"י אין אונזער פרשה:

אויפן פסוק¹⁷, „ובצלאל בן אורי גו' עשה את כל אשר צוה ה' את משה" זאָגט רש"י: אַז „משה צוה לבצלאל לעשות תחלה כלים¹⁸ ואח"כ משכן אמר לו בצ" לאל מנהג עולם לעשות תחלה בית ואח"כ משים כלים בתוכו אמר לו כך שמעתי מפי הקב"ה .. וכן עשה המשכן תחלה ואח"כ עשה כלים¹⁹."

וואָלט מען געקענט פאַרענטפערן²⁰ אַז דאָס איז דער טעם וואָס ביי עשיית המשכן בפועל ווערן נאָכאַמאָל אויסגע-רעכנט אַלע פרטי המשכן וכליו, וואָרום דווקא דורך דעם זעט מען ווי בצלאל האָט מהפך געווען דעם סדר (פון דעם אופן ווי ס'איז אויסגעשטעלט לויט'ן ציווי אין פ' תרומה²¹) און געמאַכט

ובפרט אַז אין אָנהויב פרשת ויקהל¹¹ זאָגט רש"י: „כבר פרשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום צוואתם", וואָס דאָס זאָגט דאָך אויך אַז אין די פרשיות איז ניטאָ קיין חידוש אויף די פריערדיקע פרשיות, און דעריבער האָט ער ניט וואָס צוצוגעבן בפירושו דאָ – ווערט דאָך נאָך שטאַרקער די תמי': אויב אַזוי, וואָלט דאָך לכאורה די תורה אַודאָי ניט געדאַרפט אויסרעכענען די ענינים אַ צווייטן מאָל (און אַ דריטן מאָל).

האמור איז אַ שאלה פשוטה אין פשש"מ, אויף וועלכער עס שטעלן זיך כמה מפרשי התורה¹² – און אין רש"י געפינט מען ניט קיין הסברה אויף דעם – ניט בתחלת הענין אין פ' ויקהל און ניט בסיום הענין אין אונזער סדרה¹³.

ובפרט אַז 19¹² אין פרשת תשא¹⁴, שטעלט זיך רש"י אָפּ צו באַוואַרענען די איבער/חזרונוג פון בלויז געציילטע ווערטער¹⁵ – דאָס וואָס אין דער תורה שטייט דריי מאָל „לא תבשל גדי בחלב

בוה י"ל (נוסף על החידוש שבפסוק ג' שם – ראה פרש"י) שזהו הציווי דעשה"ד – ראה לקו"ש ח"א ע' 159 ואלך. ועוד ועיקר: הציווי דשבת בב' הגל" – בא כטפל ומסובב מהציווי דהמשכן, כפרש"י (תשא שם. ויקהל לה, ב).

(11) לה, ה.

(12) ראה רמב"ן ויקהל לו, ת. רלב"ג, אברבנאל שם. ועוד.

(13) ובפרט ע"פ מה שנתבאר כמ"פ שברובא ככולו לא נאמר בתורה ציווי הקב"ה למשה ואמירת משה לישראל את הציווי ובשניהם לכל פרטיו. ויתירה מזה – בכ"כ ציוויים נאמר בתורה רק הציווי למשה או רק דברי משה לישראל. ראה לקו"ש ח"א ע' 72. ומוכרח הוא בענינו – ראה לקו"ש ח"א ע' 183. לקמן בפנים ס"ב ובהערה 18.

(14) לד, כו. ובפ' משפטים כג, יט.

(15) ועד שמצינו שרש"י הוצרך להודיע הכלל: „הרבנן מצות בתורה נאמרו ונכפלו .. לחייב ולענוש על מנין כו" – פרש"י תשא לד, כג. וראה פרש"י צו ו, ו. שמיני יא, מד. אמור כג, לא. ועוד.

(16) ועד"ו אינו מוכן בפשש"מ בנוגע לקרבנות הנשיאים בפ' נשא שחזור וכופל בכל נשיא מי"ב הנשיאים ומפורט הקרבנות שהביאו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 43, שקושיא זו מתרץ שם רש"י בהביאו הדרשא דר' משה הדרשן.

(17) לה, כב.

(18) אף שלא מצינו שנאמר במפורש ציווי זה בתורה (ראה הגהה שנדפסה ברש"י ובמפרשי רש"י) וראה רמב"ן שם: יחסר מכאן פרט אחד כו'. וראה של"ה חלק תושב"כ שלד, א. וראה לקמן הערה 21.

(19) להעיר שכל קטע זה ליתא בדפוס ראשון ושני דרש"י ורש"י כתיב.

(20) וכן תירץ האברבנאל בפ' ויקהל.

(21) ראה פרש"י ברכות נה, א ד"ה לך אמור: „דס"ל .. שכסדר שהם סדורים בויקחו לי תרומה אמר לו."

ואף שציווי הכללי – בין בפ' תשא (לא, ז

עס אויך ניט בנוגע דער אריכות ביים סיפור וועגן די עשי' גופא]:

(א) צוליב דעם איז גענוג דער חלק הסיפור בתורה וואָס דערציילט אַז מען האָט צום ערשטן געמאַכט דעם משכן און דערנאָך האָט מען אָנגעהייבן מאַכן די כלים – אָבער דער סיפור וועגן עשיית הכלים, ובפרט עשיית בגדי כהונה וואָס ווערט אויסגערעכנט בפרשתנו, איז דאָך אין דעם ניט געווען קיין שינוי וחיידוש בעשיית בצלאל²⁴;

(ב) ועיקר: בכדי צו מודיע זיין דעם תּוֹרַת העשי' – פּריער פּון דעם משכן, און דערנאָך די כלים – איז ניט נויטיק

לפרשו – כמו באזהרת שבת – בר"פ ויקהל. (ג) בלאה"כ אין פּירושו כל הסדר דהרי חסר ציווי משה לבצלאל, "לעשות תחלה כלים ואח"כ משכן". ראה לעיל הערה 18 והערה 21 ובהנסמך שם.

[ואת"ל שרשי"ס"ל כסברת הרמב"ן בכ"ז (מה) שהי' הציווי שיגיד המלאכה בכללה וכו' והטעם שיחסר מכאן פרט אחד כו' עיי"ש) פשיטא דאייז מובן מעצמו והו"ל לרשי' לפרשו]

(ד) בשביל זה אינו נוגע סיפור הפרטים ומספיקה הודעה כללית שמשה ציווה לישראל להביא נדבת המשכן ואח"כ כו'.

(24) באברבנאל שם, הוצרך הכתוב להגיד כאן איך עשו הכלים והדברים ההם שהיו באופן מתחלף למה שנצטווה כו" משמע שגם הסדר בעשיית הכלים לא הי' כפי שנצטווה.

אבל מפרשי "אל" כך שמעתי מפי הקב"ה .. וכן עשה המשכן תחלה ואח"כ עשה כלים" (משמע: א) שהשינוי של בצלאל מציווי משה אליו הי' רק בזה שעשה המשכן תחלה, ולא שינוי בסדר עשיית הכלים. ב) גם בזה אמר משה "כך שמעתי מפי הקב"ה כו' כך צוה לי הקב"ה" והסדר הנאמר בהכתובים בעשיית כל דבר בהמשכן והכלים ובגדי כהונה ושמן המשחה וכו' אינו מתאים לשום סדר – לא כפי שהם נאמרים בפ' תרומה ותצוה (תשא), ולא כפי שנאמרו (בציווי הכללי) בפ' תשא וגם לא כפי שנאמרו (מפי משה) בפ' ויקהל. ג) אינו מוכרח שעשה כפי הסדר הנאמר בכתובים וכו' כנ"ל הערה 22.

פריער דעם משכן און דערנאָך די כלים²².

אָבער [נוסף אויף דעם וואָס לפי"ז איז נאָך אַלץ ניט מבואר פּאַרוואָס די תורה דאָרף אויסרעכענען די פרטים ביים סי' פּור ווי משה האָט איבערגעגעבן די אידן דעם ציווי אויף נדבת המשכן און אויף עשיית המשכן וכליו²³ – פּאַרענטפּערט

ואילך) בציווי הקב"ה למשה, בין בפ' ויקהל בציווי משה (לה, יא ואילך) – נאמר תחלה ואת אהל מועד, את המשכן גו' ולאח"כ כלים (וראה פרשי' ותוס', ובמפרשי רש"י בארוכה), הרי בפשטות היו אמרים שכפי הסדר שנאמר בפ' תרומה הוא יותר נוגע לסדר עשייתם (וכן עשה), כיון ששם נאמרו פרטי ואופן העשי', משא"כ בפ' תשא ובויקהל. אבל ראה שלה"ש. ולהעיר ממ"ש המפרשים דגם בפ' תרומה (כה, ט) נאמר תחילה, את תבנית המשכן (ואח"כ) ואת תבנית כל כליו וכן תעשו'.

(22) אבל אי"ז מסתבר כי (נוסף על הקושי דלקמן בפנים) מפרשי' משמע שלמדין זה ממ"ש שם "את כל אשר ציוה ה' את משה" ולא "אשר צוה אותו משה" כהתחלת פרשי' שם, אבל מזה שכן הן סדורים בהפרשה לא היינו יודעים שמתחילה עשה משכן כו' (וכ"מ חלושן רש"י בסופו: וכן עשה המשכן תחלה ואח"כ עשה כלים). ואם זו היתה כוונת הכתוב בהסיפור ע"ד עשיית המשכן הו"ל לרשי' לפרשו על אחר.

(23) ודוחק גדול לומר (בפשש"מ) שגם בזה בא הכתוב להודיע הסדר שמסר משה הציוויים לישראל: מתחילה ע"ד נדבת המשכן ואח"כ ע"ד עשיית המשכן (בכללות), ולאחר שבני' הביאו לנדבת המשכן אמר להם משה, "ראו קרא ה' בשם בצלאל גו'" –

כי: א) מאי קמ"ל בזה, הרי"ז הסדר שאמרו הקב"ה למשה מתחילה הציווי ע"ד נדבת המשכן ואח"כ עשיית המשכן בפ' תרומה*, ובפ' תשא, "ראה קראתי בשם גו'", וזה שראו קרא ה' בשם בצלאל גו" מסר אחר נדבת המשכן, מהו החידוש בזה. ב) את"ל שיש בזה ענין וחיידוש הו"ל לרשי'

* אבל להעיר שציווי משה בפ' ויקהל: א) הוא הציווי דפ' תשא (ראה לעיל הערה 9). ב) הוא בפרשיות יותר (ובשניים) גם מציווי הקב"ה אליו בפ' תשא. וראה לקמן בפנים ההערה.

און דערפון איז מובן (לאידך גיסא), אַז דער משכן, וואָס דורך אים איז „השרה שכינתו ביניהם“, איז עס אַן ענין כללי ונעלה עד מאד.

ובמילא איז פאַרשטאַנדיק אַז אָט די גרויסע חביבות פון דעם משכן ביים אוי- בערשטן (און ביי אידן), דאָס איז דער טעם וואָס די תורה רעכנט אויס אַלע פרטי המשכן און חזרט זיי איבער איין מאָל און נאָכאַמאָל כו' מיט אַלע פרטים.

און דעם טעם דאַרף רש"י דאָ ניט מפרש זיין, וואָרום ער האָט דאָס שוין מפרש געווען פריער, אין פ' חיי שרה²⁸: אויף דעם וואָס נאָכדעם ווי די תורה דערציילט וועגן אַלע מאורעות פון אליעזר עבד אברהם (בשייכות זיין גיין בריינגען רבקה'ן), חזרט זיי די תורה איבער נאָכאַמאָל אין זיין דערציילן עס פאַר משפחת רבקה – איז רש"י מסביר (אַז דאָס איז מצד דער חביבות פונעם ענין, וואָרום), „אמר ר' אחא יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה“²⁹,

ווייס מען דערפון אַז אַן ענין וואָס איז חביב ביים אויבערשטן איז די תורה דאָס כופל³⁰ מיט אַלע פרטים, הגם עס קומען ניט צו קיין חידושים אין דעם. און עדין בענינגנון³¹.

(28) כד, מב.

(29) ביאור פרש"י זה נתבאר בארוכה בלקו"ש ח"ל ע' 90 ואילך.

(30) להעיר ג"כ מפרש"י: וירא כב, יא. במדבר א, א.

(31) ע"ז כתב הרמב"ן שם בסופו (לאחרי שביאר השינוי והצורך בזה שנאמר הכל בתורה) ורעל הכלל כ"ז כו', אבל – באו"א קצת.

די אריכות פון די פרטי הדברים אין דער עשי, זייער מאָס וכו'²⁵.

נאָכמער: נאָך די הכפלות הפרטים הנ"ל, ווען עס קומט בפרשתנו צו „ויביאו את המשכן אל משה“:

ג) רעכנט אויס די תורה ווידעראַמאָל אַלע פרטי הדברים פון משכן וכליו כו',

ד) נאָכדעם איז דער פסוק ערשט מסיים „ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני" את כל העבודה!“

ג. דער ביאור בזה – בפשוטות:

דער משכן וכליו איז פון די ענינים הכי עקריים וחביבים ביי אידן, דורך דעם איז געווען השראת השכינה ביי אידן וכו';

ובפרט, אַז דער משכן ווערט אָנגע- רופן, כפי פרש"י בפרשתנו: „משכן הע- דות – עדות לישראל שויתר להם“²⁵ הקב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם“²⁶ –

וואָס דערפון איז נאָך מער מובן די חביבות און ענין הכללי שבזה, וואָרום חטא העגל איז געווען דער חטא הכי גדול (וכללי), וואָס האָט גורם געווען צום גרעסטן הסתר פנים פון דעם אוי- בערשטן, ביז צו דער גזירת כלי' ר"ל אויף אידן²⁶ (ביז אַז אפילו נאָך דער סליחה האָט דער אויבערשטער געזאָגט „וביוםפקדי ופקדתי“²⁷).

(25) ומ"ש באברכנאל שם: „ומפני שלא יחשוב אדם שכמו ששנו בסדר המלאכה כן שנו בעצמותה ובמספרה (ולכן) הוצרך לבאר כאן כל דבר כו" אינו גלאַטיק ע"פ פש"מ.

(25*) ובפרש"י שמיני (ט, כג): „ונדע שנתכפר לנו עון העגל“.

(26) ובפרט שלדעת רש"י (תשא לא, יח. לג, יא) התחיל לצוותו על מלאכת המשכן אחר יוה"כ „שנתרצה הקב"ה לישראל" בשמחה ובלב שלם. וראה תנחומא תרומה ח.

(26*) תשא לב, יוד.

(27) שם, לד.

„שיחה“, אַז די שיחה (אפילו) פון „עבדי אבות“ איז (לפעמים) „יפה“ פון „תורתן (אפילו) של בנים“.

ועפ"ז איז פאַרשטאַנדיק אויך אין די פרשיות שלפנינו – נאָך די סדרות תרומה תצוה: זיי קומען ניט איבערגעבן ציוויים והוראות ווי און וואָס צו טאָן (און וואָס אָן דעם וואָלט מען עס ניט געוואוסט); די תורה דערציילט בפרטיות ובארוכה ווי משה רבינו האָט די אַלע ציוויים פון אויבערשטן וועגן מלאכת המשכן אי-בערגעגעבן צו אידן, און ווי זיי האָבן דאָס מקיים געווען בפועל וכו' – דאָס הייסט אַז זיי זיינען אָן ענין פון „שיחה“. און וויבאַלד אַז די שיחה איז בנוגע דעם משכן איז דאָס אַזוי חביב אַז צוליב דעם קומט די אריכות ובכל הפרטים אין אָן אופן פון „כפולה בתורה“.

ה. עפ"ז איז מובן וואָס רש"י ברענגט (בפ' חיי שרה) אַראָפּ דעם שם פון בעל המאמר „רבי אחא“ (וואָס דאָס איז – כמדובר כמה פעמים – צוליב דעם וואָס דער נאָמען פון בעל המימרא גיט צו אַ תוס' ביאור אין הבנת הפירוש): דורך מעתיק זיין דעם שם „רבי אחא“ ווערט מבואר דער תוכן פון מאמר „יפה שיחתן של עבדי אבות כו“, אַז די הדגשה איז ניט אין דעם יתרון פון די „עבדי אבות“ לגבי „בנים“ נאָר אין דער מעלה פון „שיחה“; און דער טעם ווי איז עס מעגליך אַז עס זאָל זיין „יפה שיחתן .. מתורתן“.

אין מס' יומא³³ ווערט געבראַכט די ברייתא „ת"ר ודברת במם ולא בתפלה ודברת במם בם יש לך רשות לדבר ולא בדברים אחרים. רבי אחא אומר ודברת

ד. מען דאַרף אָבער פאַרשטיין: פון דעם פרש"י איז לכאורה מוכח פאַרקערט, אַז דער טעם איז ניט שייך בענינו – „יפה שיחתן של עבדי אבות .. מתורתן של בנים“ מיינט דאָך (כפשוטו), אַז ביי „תורתן של בנים“ (וואָס נאָך מ"ת) גע-פינט מען ניט אַזאַ חביבות, וואָס צוליב דעם זאָל ביי זיי זיין דעם ענין פון כפולה בתורה ווי ביי שיחתן של עבדי אבות – קען מען דאָך ניט זאָגן אַט דעם הסבר ביי עשיית המשכן וואָס איז תורתן של בנים.

דער ביאור אין דעם:

די כוונה פון דעם מאמר וואָס רש"י ברענגט „יפה שיחתן של עבדי אבות .. מתורתן של בנים“ איז ניט צו מדגיש זיין דעם יתרון פון „עבדי אבות אויף „בנים“, נאָר אַרויסצובריינגען דעם עילוי וחביבות (לפעמים) פון „שיחה“ לגבי „תורה“:

דער חילוק צווישן זיי כפשוטו איז: תורה מיינט: הוראות, ציוויים ודינים וואָס דער אויבערשטער האָט אָנגעזאָגט וואָס און ווי צו טאָן. „שיחה“ מיינט: אַ דיבור וואָס בגלוי³² ובפשוטו – איז עס ניט קיין ציווי והוראה, נאָר אַ סיפור וואָס איז מתאר אַ מצב, אַ פאַסירונג, אַ פעולה וכו"ב; און ווי דאָס איז ביי אליעזר עבד אברהם (ע"פ פשוטו), וואָס ער האָט דער-ציילט וועגן אברהם ויצחק און וואָס מיט אים האָט געטראַפן; די קפיצת הדרך, ווי אַזוי דער אויבערשטער האָט אים מזמין געווען רבקה'ן וכו'.

איז דער מאמר מדגיש די מעלה פון

32 אבל בתוכנו – אמרו"ל: ווי לאינון חייביא דאמרי דאורייתא לאו איהו אלא ספורא בעלמא ואינון מסתכלי בלבושא דא ולא יתיר זכאין אינון צדיקייא דמסתכלי באורייתא כדקא יאות (ח"ג קנב, א עיי"ש באריכות).

33 יט, ב.

בם עשה אותן קבע ואל תעשם ארעי".
 ס'איו אָבער אויך ניט תורה, ד.ה. דאָס
 זיינען ניט קיין הוראות ציוויים ודינים
 וכל השייך לזה, נאָר דיבורים וסיפורים
 (ועניני התעוררות) (ובמילא קען זיין
 אַזאַ שיחה אויך, יפה"ה³⁵ ביז אַזאַ שיחה
 וואָס וועט זיין יפה מתורתן)

אָבער פונדעסטוועגן איז דוקא בנוגע
 תורה דער ציווי³⁶, "עשה אותן קבע ואל
 תעשם ארעי", וואָרום עס איז זעלבסט-
 פאַרשטענדיק (אויך פאַר אַ בן חמש) אַז
 מען מוז אַלעמאַל געדיינקען (ובמילא –
 חזר'ן און רעדן און לערנען) די הוראות
 (דברי תורה) וואָס מען מוז טאָן, וואָס
 מען טאָר ניט טאָן א.ז.וו.³⁷

1. דער ביאור בזה בפנימיות הענינים:

אין די צוויי סדרות וואו עס ווערן
 איבערגע'חזרט אַלע פרטי המשכן וכליו,
 זיינען דאָ צוויי נקודות כלליות:

35* עדמשנ: דאגה בלב איש ישחנה (משלי
 יב, כה. סוטה מב, ס"ב). ויתרה מזה מצינו ולפ"ט
 הלכה למעשה: אסור כו' ואפילו בשיחת דב"ט אסור
 להרבות ובנ"א שסיפור שמועות כו' עונג להם
 מותר לספרם בשבת כמו בחול (שו"ע או"ח רס"ז).
 36 וכן משמע מהל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ב
 שהביא הדרשא, ודברת בם.. שתעשם עיקר כו'
 והמדובר שם לענין "ההלכות בטעמיהן", "לידי
 ידיעת עיקר תורה שבע"פ כולה שהוא פירוש
 התורה מצות כהלכותיהן בתנאיהן ודקדוקיהן
 ודקדוקי סופרים", ראה שם המשך הסעיף, ולא
 נכלל בזה ענינים ע"ד דברי אגדה בכלל (ראה שם
 ס"ד) – משא"כ האגדות שמביא לידי מעשה (ראה
 שם פ"ב ס"ט, וש"נ). וראה רמב"ם הל' יסוה"ת
 רפ"ב: היאך היא הדרך לאהבתו ויראתו בשעה
 שיתבונן האדם כו' מיד הוא אוהב, היינו קיום
 מצות אהבת ה'. וראה שו"ע הל' תפלה (סי' צ"ח
 ס"א. רמ"א ושו"ע אדה"ז שם) ויחשוב קודם התפלה
 מרוממות הא"ל כו' (וראה שם ס"ד), אלא שאדה"ז
 כתב שם, "שלא יהא כל דיבורך אלא בם כלומר
 שתעשם עיקר ולא תפלה", כי סמך גם על הדרשא
 בספרי (כנסמן שם) ומבאר, "לעשות תורתו קבע
 ומלאכתו עמא". וראה בהערה שם בלקו"ש ואכ"מ.
 37 ראה הל' ת"ת (לאדה"ז) פ"ב ס"ט ואילך.

וואָס לכאורה פון דעם וואָס ר"א זאָגט
 נאָר דעם חיוב (און די שלילה) בנוגע
 דברי תורה – "עשה אותן קבע ואל
 תעשם ארעי", און ניט קיין שלילה בנוגע
 צו "דברים אחרים" (ווי עס זאָגט זיין
 בעל פלוגתא פאַר דעם, "ודברת בם..
 ולא בדברים אחרים"), איז משמע אַז ביי
 דברים אחרים איז לויט ר"א ניט חל די
 שלילה – אָבער צי דען קען מען זאָגן
 אַז לדעת ר"א איז דאָ אַ היתר³⁸ אויף
 דברים אחרים – בטלים!³⁵

נאָר דער ביאור אין דעם איז: ר"א
 איז מדגיש אַז בנוגע לדברי תורה, איז
 אַ חיוב תמידי ובהחלט אַז עס דאַרף זיין
 "ודברת בם" און קבע און ניט ארעי,
 אָבער בנוגע "דברים אחרים" קען מען
 זיי ניט שולל זיין בהחלט, וואָרום עס
 זיינען דאָ "דברים אחרים" פון "שיחה";
 דברים אחרים – בטלים – איז דאָס ניט,

34 אף שבדוחק יל"פ שלדעת ר"א אין הכתוב
 מדבר אלא בד"ת ואין ללמוד מזה מאומה בנוגע
 לדברים אחרים. בסגנון אחר קצת: לדעת ר"א
 ההדגשה היא בתיבת, "ודברת" ולדעת ת"ק –
 בתיבת, "בם".

35 ע"פ פרש"י בגמרא (שם ד"ה ולא בדברים
 אחרים) שיחת הילדים וקלות ראש – לכאורה
 משמע שדברים בטלים (סתם) אין איסור (גם
 לת"ק) ועאכ"כ דבורי הרשות, שהם צורך הגוף
 אלא שמדברים סתם (לא – לש"ש) – ראה תניא
 רפ"ו. וראה שם פ"ח – וראה פיה"מ להרמב"ם
 אבות ספ"א. ובכ"מ. אבל ע"פ פרש"י קשה ביותר
 דאח"ל שהמיעוט, בם יש לך רשות ולא בדברים
 אחרים" הכוונה רק, "שיחת הילדים וקלות ראש"
 א"כ לרבי אחא אין מיעוט גם ע"ז והיתכן לומר
 שרבי אחא מותרת, "שיחת הילדים כו'".

ואולי ס"ל שרבי אחא ס"ל כהלימוד של רב
 אחא בר יעקב להלן בגמרא שעובר בלאו שנאמר
 כל הדברים גו' (וזה בא ר"א לתרין) [ואא"ל שס"ל
 "שעובר בעשה שנא' ודברת בם" כרבא שהרי
 דריש מב"ם, שתעשם קבע כו']. וראה לקו"ש ח"ו
 ע' 268 הערה 2.

כמרוז"ל⁴¹, און תפלה איז דאָך עבודה שבלב⁴². און „עבד“ איז מדגיש דעם ענין פון קיום המצות, וואָרום דאָס איז דאָך תוכן ענין העבד – מקיים זיין ציווי האדון.

וואָס דאָס זיינען די צוויי ענינים: נדבת המשכן, נדיבת הלב פון אידן – ענין השיחה, און דער קיום הציווי פון עשיית המשכן – עבד.

און עס דאַרף זיין די התכללות פון אָט די ביידע, אַז דער קיום המצות, ענין העבד, דאַרף זיין צוזאַמען מיט נדיבת הלב⁴³. און אין דעם נדיבות הלב דאַרף זיך אָנהערן⁴⁴ אַז דאָס איז מצד ציווי הקב"ה⁴⁵.

(משיחת ש"פ פקודי תשל"ד)

41) ברכות כו, ב: אין שיחה אלא תפלה. ובפרש"י (ח"ש כד, סג): לשון תפלה כו'.

42) תענית בתחלתו.

43) ועפ"ז יש לבאר ב"יינה של תורה" שבפרש"י מה שכתב „כבר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום צואתם“ בד"ה „נדיב לבו“ כי נדבת המשכן ומלאכתו מדגיש בעיקר חביבות ה"שיחה" נדיב לב.

44) ראה עד"ז לקו"ש ח"ח ע' 131 ואילך לענין פעולת קב"ע על השכל ועל כחות פנימים של האדם. עיי"ש.

45) ע"ד מרוז"ל בנדיבות דאברהם (ראה ב"ר פמ"ט, ד. ד"ה למען דעת תר"צ (בסה"מ קונטרסים ח"א פ"ה).

א) די נדיבת הלב פון די אידן, וואָס זיי האָבן געבראַכט ובזריזות הכי גדולה אַלע נויטיקע זאַכן פאַרן משכן און אין אַן אופן פון נדיבת הלב, ביז אַז מען האָט געדאַרפט אויסרופן „אל יעשו עוד מלאכה“, און ס'איז געווען „והותר“³⁸.

ב) אַז די „חכמי לב“ האָבן מקיים גע-ווען ציווי הקב"ה און געטאַן מלאכת המשכן וכליו „ככל אשר צוה ה' (און – ווי עס איז צוה ה') את משה“.

ובפרטיות יותר זעט מען אַ התכללות פון די צוויי אויבענדערמאָנטע נקודות: אויך ביי הבאת נדבת המשכן איז געווען דער קיום הציווי (בדוגמת עבד) פון אוי-בערשטן „ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו גו'³⁹ קחו מאתכם תרומה גו'“, און עד"ז אויך ביי די מלאכה פון „כל חכמי לב“ איז געווען „נשאו לבו“⁴⁰.

ועפ"ז איז מובן ווי אין דעם זיינען דאָ ביידע ענינים: „שיחה“ און „עבדי (אבות)“.

שיחה איז פאַרבונדן מיט „לב“, וואָרום „שיחה“ איז דאָך דער ענין התפלה

38) ויקהל לו, וז'.

39) דר"פ תרומה.

40) ויקהל שם, ב. ונא' „כל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבו גו'“.

